

**«Οι Επιτροπές Διεθνών Συμβάσεων προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
και η κατάθεση προσφυγής κατά Ελλάδας»**

Δρ. Δρ. h.c. Παρασκευή Νάσκου-Περράκη¹

Περίληψη:

Το άρθρο εξετάζει το Διεθνές Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τον ρόλο των Επιτροπών διεθνών συμβάσεων στην προστασία του ατόμου έναντι κρατικών παραβιάσεων. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, υιοθετήθηκαν πάνω από 300 διεθνείς πράξεις, εκ των οποίων εννέα βασικές συμβάσεις του ΟΗΕ διαθέτουν μηχανισμούς ελέγχου και δυνατότητα ατομικής αναφοράς. Οι Επιτροπές εξετάζουν περιοδικές εκθέσεις κρατών, υιοθετούν γενικά σχόλια και δέχονται προσφυγές, εφόσον έχουν εξαντληθεί τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Διαθέτουν επίσης αρμοδιότητες για προσωρινά μέτρα, έρευνες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαιτησία. Η Ελλάδα έχει περιορισμένο αριθμό υποθέσεων λόγω ελλιπούς γνώσης των μηχανισμών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την υπόθεση Δ.Κ. κατά Ελλάδας όπου διαπιστώθηκε παραβίαση του δικαιώματος δίκαιης δίκης. Η χώρα συμμορφώθηκε καταβάλλοντας αποζημίωση, γεγονός που αναδεικνύει το δεσμευτικό κύρος των Επιτροπών. Συμπεραίνεται ότι οι Έλληνες δικαστές οφείλουν να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τις διεθνείς συμβάσεις και τη νομολογία τους, ώστε να αποφεύγονται διεθνείς καταδίκες και περιττές επιβαρύνσεις για το κράτος.

¹ Αφ. Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Οργανισμών, Παν/μίου Μακεδονίας

1. Εισαγωγικά

Το Διεθνές Δίκαιο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί έναν νέο και συνεχώς εξελισσόμενο κλάδο του Διεθνούς Δικαίου, ο οποίος αναπτύχθηκε κυρίως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με τη δημιουργία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών(ΟΗΕ). Ορίζεται δε ως «το δίκαιο που ασχολείται με την προστασία των ατόμων και ομάδων κατά των παραβιάσεων των διεθνώς κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους, καθώς και με την προαγωγή των δικαιωμάτων αυτών»².

Ήδη, το 1966, ο Δ. Ευρυγένης έγραφε: «Από τις πλέον εντυπωσιακές αλλαγές στον χώρο του σύγχρονου διεθνούς δικαίου είναι η ανάπτυξη της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου»³. Αυτή η ανάπτυξη που ξεκίνησε δειλά στο πλαίσιο της ΚτΕ και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, εξελίχθηκε σχετικά γρήγορα κι αποτελεσματικά σε ορισμένες περιπτώσεις(π.χ. στο πλαίσιο περιφερειακών Οργανισμών, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης), κατοχυρώνοντας τα δικαιώματα του ανθρώπου και εγκαθιδρύοντας μηχανισμούς προστασίας των δικαιωμάτων αυτών, πέραν της κρατικής οντότητας. Ταυτόχρονα, αναβάθμιζε τον ρόλο του ατόμου στη διαδικασία οργάνωσης της διεθνούς κοινωνίας. Το άτομο από αντικείμενο του διεθνούς δικαίου παραδοσιακά, γίνεται υποκείμενο, τα δε κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, στο πλαίσιο Διεθνών Οργανισμών, στους οποίους είναι μέλη και δεσμεύονται από διεθνείς πράξεις που έχουν κυρώσει, να προστατεύσουν τα άτομα που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους, ανεξάρτητα εάν είναι ημεδαποί ή αλλοδαποί⁴.

Τα δικαιώματα του ανθρώπου, 77 χρόνια μετά την Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου(ΟΔΔΑ), κατοχυρώνονται σε περισσότερες από 300 διεθνείς

². ΤΗ. BUERGENTHAL, D. SHELTON, D. STEWART, *International Human Rights*, 3rd edition, West Group, USA, 2002, σελ. 1. Βλ. επίσης Ε. ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, *Διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*, Εστία, Αθήνα, 1995, σελ. 2 επ. και ΣΤ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ, *Διαστάσεις της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου*. Προς ένα *jus universalis*, Σιδέρης, Αθήνα 2019, σελ. 23 επ. Π. Νάσκου-Περράκη, *Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και Περιφερειακή προστασία*, Θεωρία και Νομολογία, γ έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2022, σελ. 1 επ.

³. Δ. ΕΥΡΥΓΕΝΗΣ, *Institutionnalisation des droits de l' home et droit universelle*, τιμητικός τόμος Ηλία Κυριακόπουλου, Α΄, Thessaloniki, 1966-1969, σελ. 1103.

⁴. Βλ. D. KONIG, R. WOLFRUM, *International law today: new challenges and the need for reform?*, Springer, Berlin, 2008, σελ. 15, βλ. και Λ.-Α. ΣΙΣΛΙΑΝΟΣ, *Η ανθρωπίνη διάσταση του Διεθνούς Δικαίου*, 2^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2024, σελ. 275 επ.

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

πράξεις που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο παγκόσμιων και περιφερειακών Οργανισμών, διαθέτουν Επιτροπές και Δικαστήρια, ενώπιον των οποίων τα κράτη οφείλουν να λογοδοτήσουν για τις παραβιάσεις που συντελούνται στο εσωτερικό τους, μετά από προσφυγές που υποβάλλονται από άτομα ή ομάδες ατόμων⁵, αλλά και κράτη, ενώ διάχυτη είναι η πεποίθηση ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου που πηγάζουν από την εγγενή αξιοπρέπεια και αξία του, είναι « αδιαίρετα, αλληλένδετα, αλληλοεξαρτώμενα και οικουμενικά⁶, και ως εκ τούτου θα πρέπει να προστατεύονται με τον ίδιο τρόπο. Παράλληλα, στο εσωτερικό δίκαιο Εθνικές Επιτροπές, θεσμοί και ΜΚΟ συνδράμουν το έργο της διεθνούς προστασίας, μια και αποτελούν σημαντικό θέμα για συζήτηση στην ημερήσια διάταξη τόσο των σύγχρονων πολιτικών συζητήσεων, όσο και των διακρατικών Οργανισμών. Το Διεθνές Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου θέτει μια σειρά υποχρεώσεων στα κράτη που πρέπει να τηρήσουν μετά την υπογραφή και κυρίως μετά την κύρωση των Συμβάσεων. Πρέπει να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες, να λάβουν θετικά μέτρα για την εφαρμογή των επί μέρους διατάξεων τους και να αποφύγουν τα εμπόδια ενσωμάτωσής τους. Διότι τα κράτη είναι αρχικά υπεύθυνα για την προστασία των δικαιωμάτων όσων διαμένουν στο εσωτερικό τους, σε κράτη δε όπως η Ελλάδα, οι διατάξεις των Συμβάσεων αυτών υπερισχύουν οιασδήποτε αντίθετης διάταξης του εσωτερικού δικαίου, σύμφωνα με το Σύνταγμα μας (άρθρο 28 παρ. 1)⁷. Όταν το εσωτερικό σύστημα αποτυγχάνει, τότε έρχεται ο περιφερειακός ή παγκόσμιος μηχανισμός να συνδράμει το άτομο ή την ομάδα ατόμων. Έτσι εξηγείται η αναφορά στη διεθνή προστασία δικαιωμάτων του ανθρώπου ως «επικουρική»⁸.

⁵. Βλ. Χ. ΡΟΖΑΚΗΣ, Το Άτομο ως φορέας Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων του Διεθνούς Δικαίου, στο Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ, Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ, Α. ΦΑΤΟΥΡΟΣ, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 1990, σελ. 100 επ.

⁶. Μέχρι σχετικά πρόσφατα υιοθετείτο η θεωρία για τις τρεις γενιές δικαιωμάτων του ανθρώπου, για την οποία έκανε για πρώτη φορά λόγο ο Κ. VASAK, στο *Le Droit International des Droits de l'Homme*, όπου τα δικαιώματα διαχωρίζονται σε ατομικά και πολιτικά, που ανήκουν στην πρώτη γενιά, σε οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά, που ανήκουν στην δεύτερη γενιά, και στην τρίτη τα δικαιώματα αλληλεγγύης. Στη συνέχεια έγινε λόγος και για δικαιώματα τέταρτης γενιάς, στα οποία εντάσσονται τα δικαιώματα επικοινωνίας, ο ρόλος της τεχνολογίας και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κ.ά. Ωστόσο, η θεωρία αυτή εγκαταλείφθηκε σχετικά πρόσφατα, δεδομένης της εξέλιξης στον χώρο των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

⁷. Για την ερμηνεία της διάταξης του Συντάγματος βλ. Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ, Σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1990, σελ. 57 επ. και Α. Α. ΦΑΤΟΥΡΟΣ, *International law in the new Greek Constitution*, AJIL, 1976, σελ. 492 επ.

⁸. Βλ. Ε. ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, ό.π., σελ. 10.

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

2. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ο Χάρτης του ΟΗΕ τονίζει στο Προοίμιο του την πίστη στα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου και στην αξία του, καθώς και στην αρχή της ισότητας των δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, ενώ στο άρθρο 1 παρ. 3 προβλέπει ανάμεσα στους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού... «τον σεβασμό προς τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες για όλους χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας..». Σε άλλες διατάξεις⁹ καθορίζεται η υποχρέωση των κρατών να ενθαρρύνουν τον σεβασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου και να συνεργάζονται με τον Οργανισμό για την επιτυχία του σκοπού αυτού.

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ¹⁰ επαναβεβαίωσε ότι «σκοπός του ΟΗΕ και καθήκον όλων των κρατών μελών είναι να προωθούν και ενθαρρύνουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και να παραμένουν σε εγρήγορση αναφορικά με παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου οπουδήποτε και αν λαμβάνουν χώρα». Ενώ, μέχρι το 2006 υιοθέτησε έναν μεγάλο αριθμό διεθνών συμβάσεων που τα κράτη μέλη κύρωσαν και εφάρμοσαν στο εσωτερικό τους, εννέα από αυτές έχουν ιδιαίτερη σημασία, διότι διαθέτουν μηχανισμό ελέγχου εφαρμογής των διατάξεων τους, μέσω μιας Επιτροπής και παρέχουν στους πολίτες των κρατών τους τη δυνατότητα να ασκήσουν ατομική αναφορά (προσφυγή) κατά του κράτους που παραβιάζει τα δικαιώματά τους.

2.1 Οι Παγκόσμιες Συμβάσεις

Οι Παγκόσμιες Συμβάσεις προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου με τη σειρά υιοθέτησης τους από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ είναι οι ακόλουθες :

1. Η Σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής Φυλετικών Διακρίσεων¹¹

Τα δύο Σύμφωνα του ΟΗΕ

⁹ Βλ. άρθρα 3,13,β,55,γ, 56,62,2 και 76,γ του Χάρτη.

¹⁰ Με την GA. Res.48/125,1993

¹¹ GA Res 2106 (XX), 7 Μαρτίου 1965 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Ιανουαρίου 1969. Η Ελλάδα την κύρωσε με το Ν.Δ. 494/1970, ΦΕΚ Α' 77

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

2. Το Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα¹²

2.1 Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Σύμφωνο¹³

3. Το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα¹⁴.

Συνοδεύτηκε από δύο Προαιρετικά Πρωτόκολλα, το :

3.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο που αναγνωρίζει την ατομική αναφορά¹⁵ και

3.2 το Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο που καταργεί τη θανατική ποινή¹⁶.

4. Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών¹⁷

4.1 Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση¹⁸

5. Η Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλης Σκληρής Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας¹⁹,

5.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο²⁰ στη Σύμβαση, υιοθετήθηκε στις 6 Οκτωβρίου 1999/σε ισχύ το 2000. Η Ελλάδα το κύρωσε το 2001.

6. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού²¹, με τρία Πρωτόκολλα.

¹²GA Res 2200 A (XXI), 16 Δεκεμβρίου 1966 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Ιανουαρίου 1976. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν.1532/1985, ΦΕΚ Α'45

¹³GA Res 63/17, 10 Δεκεμβρίου 2008, τέθηκε σε ισχύ στις 5 Μαΐου 2013. Η Ελλάδα δεν το κύρωσε

¹⁴GA Res 2200 A (XXI), 16 Δεκεμβρίου 1966, τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 1976. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν.2462/1997, ΦΕΚ Α'25

¹⁵GA Res 2200 (XXI), 16 Δεκεμβρίου 1966 και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 1976. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν.2462/1997, ΦΕΚ Α'25

¹⁶GA Res 44/128, 15 Δεκεμβρίου 1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 1976. Η Ελλάδα την κύρωσε με τον Ν.2462/1997, ΦΕΚ Α'25

¹⁷GA Res 34/180, 18 Δεκεμβρίου 1979 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1981. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν.1342/83, ΦΕΚ Α'39

¹⁸GA Res 54/4, 6 Οκτωβρίου 1999 και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Δεκεμβρίου 2000. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν.2952/2001, ΦΕΚ Α'248

¹⁹GA Res 39/46, 10 Δεκεμβρίου 1984 και τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 1987. Η Ελλάδα την κύρωσε με τον Ν.1782/1988, ΦΕΚ Α'116

²⁰GA Res 57/199, 18 Δεκεμβρίου 2002 και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Ιουνίου 2006. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν.4228/2014, ΦΕΚ Α,7

²¹GA Res 44/25, 20 Νοεμβρίου 1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 2 Σεπτεμβρίου 1990. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση με τον Ν. 2101/1992, ΦΕΚ Α 192

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

6.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για τα δικαιώματα του παιδιού σε σχέση με την ανάμειξη τους σε ένοπλη σύρραξη²².

6.2 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία²³.

6.3 Προαιρετικό Πρωτόκολλο για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με τη διαδικασία των αναφορών²⁴.

7. Η Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Μεταναστών εργατών και των Μελών των οικογενειών τους²⁵.

8. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες²⁶.

8.1 Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση²⁷.

9. Η Σύμβαση για την προστασία όλων των ατόμων από Αναγκαστική Εξαφάνιση^{28,29}.

2.2 Οι Επιτροπές

Οι εννέα παγκόσμιες Συμβάσεις διαθέτουν από μια Επιτροπή, που φέρει το όνομα της Σύμβασης πχ. η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, κλπ, με μόνη εξαίρεση το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

²² GA Res 54/263 25 Μαΐου 2000 και τέθηκε σε ισχύ στις 2 Φεβρουαρίου 2002. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν. 3080/2002, ΦΕΚ Α 312.

²³ GA Res 54/263, 25 Μαΐου 2000, τέθηκε σε ισχύ 25 Μαΐου 2002. Η Ελλάδα το κύρωσε με τον Ν. 3625/2007, ΦΕΚ Α 290

²⁴ GA Res 66/138 19 Δεκεμβρίου 2011, τέθηκε σε ισχύ στις 14 Απριλίου 2014. Η Ελλάδα δεν το κύρωσε.

²⁵ GA Res 45/458/// 18 Δεκεμβρίου 1990, τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου 2003. Η Ελλάδα δεν την κύρωσε.

²⁶ GA Res 61/611, 13 Δεκεμβρίου 2006, τέθηκε σε ισχύ στις 4 Μαΐου 2008. Η Ελλάδα την κύρωσε με τον Ν. 4074/2012, ΦΕΚ Α, 88

²⁷ GA Res 61/611, 13 Δεκεμβρίου 2006, τέθηκε σε ισχύ στις 4 Μαΐου 2008. Η Ελλάδα την κύρωσε με τον Ν. 4074/2012, ΦΕΚ Α, 88

²⁸ GA Res 61/177, 20 Δεκεμβρίου 2006, τέθηκε σε ισχύ στις 23 Δεκεμβρίου 2010. Η Ελλάδα την κύρωσε με τον Ν. 4268/2015, ΦΕΚ Α, 141

²⁹ Η Ελλάδα κύρωσε 8 από τις 9 παγκόσμιες Συμβάσεις. Δεν κύρωσε τη Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Μεταναστών εργατών και των μελών των οικογενειών τους. Αναγνωρίζει άσκηση ατομικής αναφοράς σε 4 Συμβάσεις ήτοι : κατά βασανιστηρίων, εξάλειψη διακρίσεων κατά γυναικών, ΣΑΠΔ, Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

όπου η Επιτροπή του φέρει τον τίτλο Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η σύνθεση είναι ομοιόμορφη από πρόσωπα υψηλής ηθικής και αναγνωρισμένων ικανοτήτων στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, που εκλέγονται από τα κράτη μέλη της κάθε Σύμβασης³⁰ και είναι πολίτες των ανωτέρω κρατών. Τα μέλη της Επιτροπής υπηρετούν με την προσωπική τους ιδιότητα, ανεξάρτητα από τα κράτη που τους υποδεικνύουν, για χρονική περίοδο τεσσάρων ετών, με δικαίωμα επανεκλογής. Ο αριθμός των μελών της κάθε Επιτροπής ποικίλει από 10 μέλη στην Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων μέχρι σε 23 μέλη στην Επιτροπή για την εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών. Στις περισσότερες Επιτροπές ο αριθμός περιορίζεται στα 18 μέλη.

Τρεις είναι οι κύριες δραστηριότητες των Επιτροπών”

2.2.1. Η εξέταση των περιοδικών Εκθέσεων

Κύριο έργο της κάθε Επιτροπής, που συνέρχεται 2-3 φορές τον χρόνο είναι η εξέταση των Εκθέσεων που τα κράτη υποβάλλουν περιοδικά³¹, καταδεικνύοντας τον τρόπο συμμόρφωσης τους με τις διατάξεις των Συμβάσεων. Οι Εκθέσεις εξετάζονται παρουσία των αντιπροσώπων του ενδιαφερόμενου κράτους που μπορεί να παράσχουν συμπληρωματικές παρατηρήσεις. Εξάλλου, πάντα, όλες οι Επιτροπές λαμβάνουν υπόψη τους την παράλληλη Έκθεση άλλως “σκιώδη έκθεση”, που αποστέλλεται από ΜΚΟ, ή άλλους φορείς, με συμβουλευτικό καθεστώς στο ECOSOC, που υποβάλλουν σχόλια και συμπληρωματικές πληροφορίες αναφορικά με την εφαρμογή της Σύμβασης από το κράτος.

Σε συνεδρίαση κεκλεισμένων των θυρών η Επιτροπή υιοθετεί τις Καταληκτικές παρατηρήσεις που περιέχουν προτάσεις και συστάσεις προς το κράτος για τον τρόπο που θα μπορούσε να εφαρμόσει αποτελεσματικά τις διατάξεις της Σύμβασης, τυχόν παραλείψεις και κενά καθώς και ζητήματα που πρέπει να εξετάσει.

³⁰ Η Ελλάδα από το 2016-2024 εκπροσωπείτο στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από την καθηγήτρια της Νομικής Σχολής Αθηνών κ. Φωτεινή Παζαρτζή, η οποία διετέλεσε και Πρόεδρος. Εκπροσωπείται στην Επιτροπή κατά των Φυλετικών Διακρίσεων από την επ. Καθηγήτρια στο Παν/μιο της Ουτρέχτης κα Τίνα Σταυρινάκη.

³¹ Κάθε τέσσερα χρόνια – πέντε στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

Πολλές Επιτροπές υιοθετούν και κατευθυντήριες οδηγίες προς τα κράτη για τον τρόπο υποβολής των Εκθέσεων τους.³² Τα κράτη που υποβάλλουν Εκθέσεις καλούνται να γνωστοποιήσουν στους πολίτες τους, τόσο τις Εκθέσεις που υποβάλλουν όσο και τις Καταληκτικές παρατηρήσεις στην επίσημη γλώσσα του κράτους.

2.2.2 Γενικά Σχόλια

Η κάθε Επιτροπή υιοθετεί Γενικά Σχόλια, στα οποία προβαίνει σε ερμηνεία των διατάξεων της Σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη της και τη νομολογία, όπου υπάρχει. Εκφέρει τη γνώμη της για τις επιφυλάξεις που διατυπώνουν τα κράτη μέρη και διατυπώνει απόψεις για ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος. Τα Γενικά Σχόλια υιοθετούνται από την Επιτροπή με συναίνεση (αποδοχή) και απευθύνονται σε όλα τα κράτη μέρη, σε μια προσπάθεια να οδηγηθούν στην καλύτερη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων της κάθε Σύμβασης. Μέχρι σήμερα έχει υιοθετηθεί ένας μεγάλος αριθμός Γενικών Σχολίων από κάθε Επιτροπή³³

2.2.3 Ατομική αναφορά

Οποιοσδήποτε μπορεί να καταθέσει αναφορά ενώπιον μιας Επιτροπής κατά κράτους ισχυριζόμενος ότι είναι θύμα παραβίασης των δικαιωμάτων του, εφόσον πληροί δύο όρους: πρώτον το κράτος να είναι μέρος στη συγκεκριμένη Σύμβαση ή Πρωτόκολλο και δεύτερον όπου απαιτείται, να έχει αποδεχθεί τη δικαιοδοσία της Επιτροπής να εξετάζει ατομικές αναφορές³⁴. Οι μηχανισμοί αναφορών είναι σχεδιασμένοι για να είναι προσβάσιμοι σε όλους, ακόμη και αν κάποιος δεν είναι εξοικειωμένος με νομικούς και τεχνικούς όρους. Ωστόσο, ένας δικηγόρος με τη σωστή νομική καθοδήγηση μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της αναφοράς³⁵.

Αναφορά μπορεί να κατατεθεί και εκ μέρους τρίτου, με τη συναίνεση του ισχυριζόμενου ότι είναι θύμα παραβίασης δικαιωμάτων, συναίνεση που δεν απαιτείται όταν το ισχυριζόμενο

³²General Comment 2, Reporting Guidelines, thirteen session, 28 Ιουλίου 1982, της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣΑΠΔ

³³ Η Επιτροπή για την εξάλειψη των Διακρίσεων κατά Γυναικών υιοθέτησε 40 Γενικές Συστάσεις, όπως αποκαλεί τα Σχόλια της, (βλ ιστοσελίδα, CEDAW κλπ)

³⁴ Π.χ στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων

³⁵ Π. Νάσκου-Περράκη, Κατάθεση προσφυγής ενώπιον Επιτροπών Διεθνών Συμβάσεων του ΟΗΕ για Δικαιώματα του Ανθρώπου, Κ Υφαντής, Μ Σαρηγιαννίδης, Δ. Ακριβούλης, (Επιμ), .Τιμητικός τόμος Κ. Χατζηκωνσταντίνου, Σιδέρης, Αθήνα, 2022 ,σελ. 383επ.

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

θύμα είναι στη φυλακή χωρίς πρόσβαση στον έξω κόσμο ή είναι θύμα αναγκαστικής εξαφάνισης.

Η αναφορά πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες και κυρίως καταγραφή των γεγονότων στα οποία βασίζεται. Θα πρέπει να μην είναι ανώνυμη, καταχρηστική ή ασυμβίβαστη με τις διαδικασίες της κάθε Σύμβασης. Θα πρέπει να αφορά παραβίαση που επήλθε μετά την κύρωση της Σύμβασης ή του σχετικού Πρωτοκόλλου. Ο προσφεύγων πρέπει να δηλώσει γιατί θεωρεί ότι τα περιστατικά που περιγράφονται συνιστούν παραβίαση άρθρων της Σύμβασης και ποίων άρθρων συγκεκριμένα. Επίσης να διασαφηνίσει ότι εξάντλησε όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα ενώπιον των εθνικών αρχών και δικαστηρίων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, διότι σημαίνει ότι οι ισχυρισμοί του τέθηκαν αρχικά υπόψη των αρμοδίων εθνικών αρχών, μέχρι τον υψηλότερο βαθμό δικαιοδοσίας, και ο προσφεύγων δεν δικαιώθηκε

Ο χρόνος υποβολής της αναφοράς ποικίλει ανάλογα με τη Σύμβαση.

Το σημαντικό είναι να υποβληθεί το συντομότερο δυνατό μετά την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων. Η αργοπορία δυσκολεύει τόσο το κράτος μέρος να απαντήσει κατάλληλα στην Επιτροπή όσο και την Επιτροπή να αξιολογήσει διεξοδικά τα γεγονότα. Σε περιπτώσεις όπου η υποβολή γίνεται με αργοπορία, παρέχεται στην Επιτροπή το δικαίωμα να την κρίνει ως μη παραδεκτή.

Με την πάροδο του χρόνου παρατηρούμε ότι ορισμένες Επιτροπές θέτουν και χρονικό περιορισμό για την υποβολή της αναφοράς. Πχ. θεωρείται καταχρηστική η αναφορά σύμφωνα με την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εάν υποβληθεί πέντε έτη μετά την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων, η Σύμβαση κατά των Φυλετικών Διακρίσεων ζητάει να υποβληθεί μέσα σε διάστημα έξι μηνών από την τελική απόφαση των εθνικών αρχών στην υπόθεση. Η Επιτροπή του Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα δέχεται αναφορές εντός ενός έτους από την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων, εκτός εάν ο παραπονούμενος αποδείξει ότι αυτό ήταν αδύνατον, το ίδιο απαιτεί και η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

2.2.3.1 Διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών

Από τη στιγμή που κατατίθεται η αναφορά ενώπιον της Επιτροπής, δύο είναι τα στάδια εξέτασης της αναφοράς, το στάδιο του παραδεκτού και επί της ουσίας.

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

Α)Το στάδιο του παραδεκτού, όπου εξετάζεται κατά πόσο η αναφορά ικανοποιεί πλήρως τις τυπικές απαιτήσεις

Β)Το στάδιο επί της ουσίας, όπου εξετάζεται κατά πόσον υπήρξε παραβίαση των δικαιωμάτων του φερόμενου ως θύματος.

Η Επιτροπή διαβιβάζει στο ενδιαφερόμενο κράτος την αναφορά και το κράτος έχει τη δυνατότητα εντός των πρώτων δύο μηνών να υποβάλλει τα επιχειρήματα του για το παραδεκτό της αναφοράς. Ο προσφεύγων έχει και σε αυτό το στάδιο τη δυνατότητα να απαντήσει σε χρονικό διάστημα που ορίζεται σχετικά.

Η Επιτροπή κρίνει την υπόθεση κεκλεισμένων των θυρών, εξετάζοντας τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών. Εάν το κράτος δεν υποβάλλει κανένα επιχείρημα, παρ'όλες τις συνεχείς οχλήσεις από τη Γραμματεία, η Επιτροπή θα αποφασίσει με βάση τις παρατηρήσεις του προσφεύγοντα.

2.2.4. Άλλες μορφές ελέγχου

2.2.4.1. Προσωρινά μέτρα

Η διαδικασία των προσωρινών μέτρων παρέχει στην κάθε Επιτροπή το δικαίωμα να ζητήσει από το κράτος μέρος να λάβει μέτρα προς αποφυγή ανεπανόρθωτης ζημίας προς τον προσφεύγοντα ή επικαλούμενο θύμα παραβίασης. Η επίκληση αυτή μπορεί να γίνει σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας.³⁶ Προβλέπεται στη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών καθώς και στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

2.2.4.2. Διαδικασία έρευνας

Η διαδικασία έρευνας³⁷ προβλέπεται στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων, στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, στη Σύμβαση για την Αναγκαστική Εξαφάνιση και στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο,³⁸ στη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων

³⁶ G.Gohen Jonathan, De l'effect juridique des mesures conservatoires dans certaines circonstances, *Revue Universelles des Droits de l'homme*, 1991, σελ 205

³⁷ Η Ελλάδα αναγνωρίζει τη διαδικασία έρευνας σε τέσσερες Συμβάσεις, κατά των Βασανιστηρίων, κατά των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ και για την Αναγκαστική Εξαφάνιση

³⁸ Άρθρο 8 του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

κατά των Γυναικών. Η Επιτροπή εξετάζει τη βαρύτητα των παραβιάσεων, ζητά περαιτέρω πληροφορίες από εκπροσώπους του κράτους μέλους, κυβερνητικούς οργανισμούς, ΜΚΟ, ιδιώτες, καθώς και από το σύστημα του ΟΗΕ. Στη συνέχεια η Επιτροπή εξουσιοδοτεί ένα ή περισσότερα μέλη της να διενεργήσουν έρευνα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα με μυστικότητα, συνεργαζόμενοι με το κράτος μέρος καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας. Η έρευνα μπορεί να διεξάγεται επιτόπου με τη συναίνεση του κράτους, ενώ υπάρχει δυνατότητα προφορικής εξέτασης μαρτύρων με διασφάλιση της μυστικότητας της διαδικασίας.

2.2.4.3. Αίτηση για διαιτησία

Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων σε βάρος των γυναικών προβλέπει³⁹ μια επιπρόσθετη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, αυτήν της διαιτησίας. Σύμφωνα με αυτήν δυο ή περισσότερα κράτη μέρη δύνανται να ζητήσουν τη βοήθεια της Επιτροπής ως διαιτητή, σε διαφορές που αναφύονται σχετικά με την ερμηνεία ή εφαρμογή της Σύμβασης και τις οποίες διαφορές δεν κατάφεραν να επιλύσουν μεταξύ τους μέσω διαπραγματεύσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση για να ασκήσει η Επιτροπή αυτόν τον ρόλο είναι η δήλωση του κράτους ότι δεσμεύεται από την παρ.1 του άρθρου 29. Σε αυτήν την περίπτωση τα κράτη θα πρέπει μέσα σε διάστημα 6 μηνών να συμφωνήσουν για τον τρόπο οργάνωσης της διαιτησίας, άλλως θα δύνανται να προσφύγουν ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου του ΟΗΕ, τηρώντας τις προϋποθέσεις του Καταστατικού του. Τα κράτη μέρη μπορούν να δηλώσουν ότι δεν δέχονται να δεσμευτούν από το άρθρο 29 παρ. 1⁴⁰ όπως επίσης σε περίπτωση διατύπωσης της επιφύλαξης να την άρουν με γνωστοποίηση στον Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ⁴¹. Η διαδικασία αυτή δεν έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα.

3. Οι ελληνικές υποθέσεις

Περιορισμένος είναι ο αριθμός των ελληνικών αναφορών ενώπιον των Επιτροπών που προβλέπονται από τις ανωτέρω Συμβάσεις,

³⁹ Άρθρο 29

⁴⁰ Άρθρο 29,2

⁴¹ Άρθρο 29,3

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

Ο λόγος τείνει να είναι η έλλειψη γνώσης τόσο των νομικών όσο και γενικά των ελλήνων πολιτών. Είναι δυσάρεστη η διαπίστωση ότι το μάθημα της Διεθνούς προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι μάθημα επιλογής στις τρεις Νομικές Σχολές, με τη Νομική Αθηνών να το αναβαθμίζει σε επιλογής υποχρεωτικό. Το μάθημα δεν διδάσκεται στην Εθνική Σχολή Δικαστικών, έτσι που οι αναφορές των άρθρων των Διεθνών Συμβάσεων και η Νομολογία των Επιτροπών να είναι έως σπάνιες στη Νομολογία των Εθνικών Δικαστηρίων.

Ωστόσο, το Ελληνικό κράτος εφάρμοσε άμεσα την Απόφαση (Views) της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁴² στην υπόθεση Δ.Κ. κατά Ελλάδας⁴³ για παραβίαση του δικαιώματος της δίκαιης δίκης ενώπιον των Ελληνικών Δικαστηρίων, κατά παράβαση του άρθρου 14, παρ. 3 στοιχείο β του Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Το άρθρο αναφέρει ότι, «Κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα απολαύει, σε πλήρη ισότητα τις ακόλουθες τουλάχιστον εγγυήσεις...β. να διαθέτει επαρκή χρόνο και ευκολίες για την προετοιμασία της υπεράσπισης του και για την επικοινωνία με τον δικηγόρο της επιλογής του.» Στην παρούσα υπόθεση η Επιτροπή έκρινε ότι «το Συμβαλλόμενο Κράτος παραβίασε τις υποχρεώσεις του βάσει του άρθρου 14 παρ. 3, β του Συμφώνου παραλείποντας να εξασφαλίσει στον αιτούντα τον κατάλληλο χρόνο και διευκολύνσεις για την προετοιμασία της υπεράσπισής του, ιδίως μη εξασφαλίζοντάς του την έγκαιρη πρόσβαση σε ακριβή και πλήρη πρακτικά δίκης των Δικαστηρίων αμοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας, συμπεριλαμβανομένης της αναίρεσης, η οποία περιόρισε την ικανότητα του προσφεύγοντος να υπερασπιστεί τον εαυτό του έναντι των κατηγοριών που αντιμετώπιζε, δεδομένου ότι τα επιχειρήματα που προέβαλε ο ίδιος ή οι μάρτυρες ενώπιον των δικαστηρίων της δίκης δεν μπορούσαν να επαληθευτούν». Στη συνέχεια ζήτησε από την Ελληνική κυβέρνηση να καταβληθεί στον αιτούντα «επαρκής αποζημίωση», να δημοσιοποιηθεί η απόφαση της Επιτροπής και να ληφθούν μέτρα, ώστε να μην επαναληφθούν στο μέλλον αυτές οι παραβιάσεις. Έταξε δε προθεσμία 180 ημερών για τη συμμόρφωση της χώρας.

Η Ελληνική κυβέρνηση ανταποκρίθηκε στο αίτημα της Επιτροπής και το Νομικό Συμβούλιο του κράτους κοινοποίησε προς τον Δ.Κ.⁴⁴ και γνωστοποίησε ότι με πράξη της Τριμελούς

⁴² /Απόφαση (Views) 19 Ιουλίου 2024, δημοσιεύτηκε στις 26 Αυγούστου 2024

⁴³ Η αναφορά κατατέθηκε στις 2 Ιουνίου 2018 CCPR/C/141/D/3582/2019

⁴⁴ Στις 8 Μαΐου 2025

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

Επιτροπής του Θεματικού Σχηματισμού υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Δικαστηρίων της, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.) και Δικαστηρίων της αλλοδαπής, έγινε αποδοχή της εν θέματι αίτησης και αποφασίστηκε, σε συμμόρφωση της Ελληνικής Δημοκρατίας με την από 26-08-2024 Απόφαση (Views) της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, να του καταβληθεί: α) εύλογη αποζημίωση για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης από τη διαπιστωθείσα παραβίαση του άρθρου 14, παρ. 3β του ΔΣΑΠΔ, ανερχόμενη στο ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ και β) ποσό χιλίων (1.000) ευρώ για τα έξοδα και τις δαπάνες του, που αφορούν στη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ήτοι συνολικά το ποσό των επτά χιλιάδων (7.000) ευρώ.

4. Συμπέρασμα

Πρόκειται για μια καταδίκη της χώρας μας σε παγκόσμιο επίπεδο αυτή τη φορά για παραβιάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το Διεθνές Δίκαιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου παρέχει στα κράτη την αρμοδιότητα να κρίνουν πρώτα και αποκλειστικά ζητήματα παραβίασης δικαιωμάτων του ανθρώπου από τη στιγμή που όλες οι σχετικές Συμβάσεις κυρώνονται και εφαρμόζονται ή θα πρέπει να εφαρμόζονται από τον Έλληνα Δικαστή. Για αυτόν τον λόγο απαιτεί την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων. Εάν η Ελληνική Δικαιοσύνη γνωρίζει και εφαρμόζει τις Διεθνείς Συμβάσεις, που είναι Νόμοι της χώρας, γνωρίζει τη νομολογία των Επιτροπών που προβλέπονται σε κάθε μια από αυτές (οκτώ συνολικά), πιστεύουμε ότι οι έλληνες πολίτες δεν θα χρειζόταν να προσφεύγουν στις Επιτροπές των Διεθνών Συμβάσεων για να δικαιωθούν και ο έλληνας φορολογούμενος να επιβαρύνεται με τις αποζημιώσεις. Οι εθνικοί δικαστές οφείλουν να συνειδητοποιήσουν ότι πιθανή μη συμμόρφωση ενδέχεται να οδηγήσει σε καταδίκη του κράτους και καταβολή αποζημίωσης. Για τον λόγο αυτό φρονούμε ότι οι δικαστές οφείλουν να γνωρίζουν και να

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

λαμβάνουν υπόψη τους τόσο την ερμηνεία των διεθνών αυτών πράξεων,⁴⁵ όσο και τη νομολογία. Διότι είναι αποδεκτό ότι οι

Επιτροπές που προβλέπονται από τις παγκόσμιες συμβάσεις προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου παράγουν οιονεί δικαιοδοτικές πράξεις. Αυτό αποδεικνύει και η άμεση εφαρμογή της Απόφασης από το Ελληνικό κράτος!

Βιβλιογραφία:

TH. BUERGENTHAL, D. SHELTON, D. STEWART, *International Human Rights*, 3rd edition, West Group, USA, 2002,

Δ. ΕΥΡΥΤΕΝΗΣ, *Institutionnalisation des droits de l'home et droit universelle*, τιμητικός τόμος Ηλία Κυριακόπουλου, Α', Thessaloniki, 1966-1969

A. A. FATOUROS, *International law in the new Greek Constitution*, AJIL, 1976

G.GOHEN JONATHAN, *De l'effect juridique des mesures conservatoires dans certaines circumstances*, *Revue Universelles des Droits de l'homme*, 1991

K. ΙΩΑΝΝΟΥ, *Σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1990

D. KONIG, R. WOLFRUM, *International law today: new challenges and the need for reform?*, Springer, Berlin, 2008

Π. Νάσκου-Περράκη, *Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και Περιφερειακή προστασία, Θεωρία και Νομολογία*, γ έκδοση, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2022

Π. ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ, *Κατάθεση προσφυγής ενώπιον Επιτροπών Διεθνών Συμβάσεων του ΟΗΕ για Δικαιώματα του Ανθρώπου*, στο Κ ΥΦΑΝΤΗΣ, Μ ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ, Δ. ΑΚΡΙΒΟΥΛΗΣ (Επιμ.), *Τιμητικός τόμος Κ. Χατζηκωνσταντίνου*, Σιδέρης, Αθήνα, 2022

Π ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ (επιμ.), *Το Δικαίωμα στην υγεία*, Σάκκουλας, 2022,

Π ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ (επιμ.), *Τα Δικαιώματα του Παιδιού*, Σάκκουλας, 2023,

Π ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ (επιμ.), *Τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία*, Σάκκουλας 2022,

⁴⁵ Τα Γενικά Σχόλια και τις Γενικές Συστάσεις που μερικές μεταφράστηκαν για πρώτη φορά στην ελληνική γλώσσα, βλ. Π Νάσκου-Περράκη (επιμ.), *Το Δικαίωμα στην υγεία*, Σάκκουλας, 2022, της ίδιας, *Τα Δικαιώματα του Παιδιού*, Σάκκουλας, 2023, της ίδιας, *Τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία*, Σάκκουλας 2022, της ίδιας με Ι Τζιβάρας, *Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση*, Σάκκουλας 2021 με αναφορά και στη Νομολογία των Επιτροπών. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην υπόθεση Gonzalez Carrero κατά Ισπανίας (αριθ Αναφοράς 47/2012) CEDAW/C/58/D/47/2012 (2014) ,στην οποία καταδικάστηκε η Ισπανία σε αποζημίωση 600.000 ευρώ ,το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας έκρινε ότι ακόμη και οι Γενικές Συστάσεις της CEDAW είναι δεσμευτικές..

Επετειακό Τεύχος «Βήμα Διεθνών Σχέσεων»

Π ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ –Ι. ΤΖΙΒΑΡΑΣ (επιμ.), *Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση*, Σάκκουλας, 2021

Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ, Χρ. ΡΟΖΑΚΗΣ, Α. ΦΑΤΟΥΡΟΣ, *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 1990

Στ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ, *Διαστάσεις της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Προς ένα jus universalis*, Σιδέρης, Αθήνα 2019

Χ. ΡΟΖΑΚΗΣ, *Το Άτομο ως φορέας Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων του Διεθνούς Δικαίου*, στο Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Ε. ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ, *Διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*, Εστία, Αθήνα, 1995

Α.-Α. ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ, *Η ανθρωπίνη διάσταση του Διεθνούς Δικαίου*, 2^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2024

Βιογραφικό Σημείωμα:

Η κα Παρασκευή(Παρούλα) Νάσκου-Περράκη, σπούδασε στη Νομική Σχολή του ΑΠΘ, μεταπτυχιακό στο Σικάγο, Στρασβούργο, Χάγη, Λονδίνο και Μοντοβί Ιταλίας, σε θέματα Διεθνούς Δικαίου, Διεθνών Οργανισμών και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Είναι Διδάκτωρ Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου της Νομικής Σχολής ΑΠΘ, όπου υπηρέτησε από το 1974 έως το 1993. Από το 1994 ως το 2014 δίδαξε στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (ΔΕΣ) του Παν/μίου Μακεδονίας, όπου ίδρυσε την Έδρα UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής και καθιέρωσε τον θεσμό του ThessISMUN (Thessaloniki International Student Model United Nations). Το 2007, σε αναγνώριση της προσφοράς της, το Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης των Ηνωμένων Εθνών στην Ευρώπη της απένειμε τον τιμητικό τίτλο Φίλη των Ηνωμένων Εθνών (“Friend of the United Nations” (F.U.N.). Εισήγαγε τον θεσμό της συμμετοχής φοιτητικών Νομικών Σχολών σε εικονικές δίκες Διεθνούς Δικαίου, καθώς και των προσομοιώσεων των Ηνωμένων Εθνών και άλλων διεθνών οργανισμών στα Ελληνικά πανεπιστήμια. Δίδαξε σε πανεπιστήμια της Ελλάδας, Ευρώπης, Αμερικής και αλλού, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και εκπροσώπησε τη χώρα σε ευρωπαϊκές κι άλλες συνδιασκέψεις. Είναι επίτιμη Διδάκτωρ του Τμήματος Νομικής και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Neophit Rilsky του Blagoevgrad της Βουλγαρίας, ορίστηκε Δικαστής ad hoc στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει δημοσιεύσει μονογραφίες, διδακτικά βιβλία και πολλές επιστημονικές μελέτες στα αντικείμενα του Διεθνούς Δικαίου, των Διεθνών Οργανισμών, της Διεθνούς Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, του Δικαίου των ΕΚ/Ένωσης, του Διπλωματικού Δικαίου κ.ά. στα Ελληνικά, Γαλλικά και στα Αγγλικά. Μέλος επιστημονικών συλλόγων και επιτροπών επιστημονικών περιοδικών, Υπεύθυνη για το ετήσιο Περιοδικό Ευρυγενής-σε θέματα Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, (EnriHYIEL), τ. Πρόεδρος του IMXA, τ. Γραμματέας του ΚΔΕΟΔ και τ. μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου εξωτερικών.